

Šestdesetletnik

Ne bom začel z biografskimi, bibliografskimi ali akademskimi podatki o našem slavljenču. Ti so prihranjeni za poznejši čas. Raje se vračam k spominom daljnega leta 1969, ko je v takratno Klinično bolnišnico za psihiatrijo prihajala skupina mladih zdravnikov, med temi tudi današnji prim. dr. Jože Darovec. Čakala jih je obsežna rutina, pa saj to ni nič nenavadnega za poklic, ki smo si ga izbrali in v katerem so bolniki na prvem mestu. Toda dr. Darovec - po domače mu bom rekel kar Joco - je bil kmalu med tistimi, katerih življenski pogled obsega tudi *rerum cognoscere causam*. Izobražen kot klasik z razgledanostjo v humanističnih vedah, maturant takrat postopoma ukinjajoče se klasične gimnazije v Ljubljani, bo verjetno vesel, če se v slavnostnem nagovoru vračam tudi k žlahtni govorici latinskega jezika.

Pozneje je Joco s širokim pogledom na dogajanje v psihiatriji doma in po svetu in njenem postopnem spreminjanju, zapisal, kako smo v letih 1969 do 1975 in pozneje, torej pred razvpito italijansko reformo, izboljšali bivanjske razmere pacientov, odprli vrata, simbolično porušili del zidu okoli "Studenca", odpravili rešetke na oknih, bistveno omejili uporabo pripomočkov za omejitev gibanja nemirnim pacientom, pridobili veliko zdravnikov in višjih medicinskih sester. Mnogo več je bilo tudi šolanih srednjih sester in tehnikov, katerim smo pridružili naše dolgoletne pomočnike - imenovali smo jih bolničarje -, ki smo jih z izobraževanjem dokvalificirali in s tem odpravili razlike med različnimi skupinami osebja. Joco omenja kot zaslužne za te spremembe pokojnega prof. Lokarja in tudi mene. Pri tem pa se sam skromno umika v ozadje. Tudi on je imel svoj delež v prvem obdobju reformnega dogajanja. Prvi in edini takrat se je posvečal v teoriji in praksi psihiatričnim problemom starosti in ga upravičeno štejem za začetnika slovenske gerontopsihiatrije.

Prizadevanja na tem področju še niso bila med uglednejšimi. Toda, kaj vse je nastalo v bolnišnici, v prvem obdobju predvsem na "ženski strani" (to razlikovanje me vselej razjezi in razžalosti!)?! Takrat smo vstopali v domove za starejše prebivalstvo, v Tisje, Domžale, Mengeš in Joco je bil z nami. Veliko ljubezni in prijateljstva je posvetil zlasti Domu v Tisju, njegovim oskrbovancem in osebju, saj so bili pravzaprav vsi naši. Za obnovo, razširitev in dograditev tega doma se je zelo stvarno zavzemala tudi Klinična bolnišnica in Joco v teh prizadevanjih ni manjkal. Ko smo vstopili v domove na ožjem ljubljanskem

področju, smo skupaj z današnjim primarijem vzpodbudili enako sodelovanje psihiatrov in psihiatričnih bolnišnic z domovi za starejše prebivalstvo kjerkoli v Sloveniji.

Joco je imel posebne povezovalne sposobnosti. V nelahkem obdobju mojega direktorovanja sem se opiral na to njegovo sposobnost in ga neformalno in tudi formalno prosil za namestništvo. Takšen, kot je bil in v namestniški vlogi je tudi v pretresnih časih obdržal kontinuiteto naših skupnih dosežkov, torej dober tonus ljubljanske psihiatrije, ki jo je prav on znal povezovati s psihiatrijo v Sloveniji, dokler ni tudi sam postal direktor takrat že preimenovane Psihiatrične klinike.

Direktor je bil celih 11 let. Prav bi bilo, da mu prištejemo tudi namestništvo, zaradi njegovega takratnega neposrednega vpliva na dogajanje in urejevanje vseh bolnišničnih zadev. Tako bi bil, po prof. dr. Janezu Kanoniju, katerega dolgoletno ravnateljstvo je bilo v čisto drugačnih okoliščinah, Joco človek, ki je dosedaj najdalj vplival na dogajanje v klinični psihiatriji. Začel je s prenovo tzv. ženske strani, danes z enotami črke A, in jo zaključil z začetkom gradnje nove stavbe. To mu ni bilo po srcu. Bistroumno je med jezdece Apokalipse (štirje A: atom, aids,...) uvrstil kot tretjo "avtocesto" in kot četrtega "avto", ki sta "požrla" lep kos naravnega parka okoli oddelkov v Polju. Razraščanju človeške neumnosti se pač ni mogel upirati in skupaj s voljnimi sodelavci je reševal, kar se je rešiti dalo. Vmes pa je polno prgišče odličnih dejavnosti: predsedništvo republiškega strokovnega kolegija za psihiatrijo, povezovanje z reformnimi gibanji in njihovimi predstavniki v bližnjih državah, zagotovilo raznovrstnosti psihofarmakoloških sredstev, študijsko proučevanje nekaterih zdravil, izobraževanje in oživitvev ter razširitev raziskovalne dejavnosti.

Mirno lahko zatrdimo, da se je z nasilnim prenehanjem ("po zakonu") njegovega direktorovanja zgodila Jocotu krivica, pa ne samo njemu. Ljudje s fakultetnimi naslovi imajo svoje kvalitete, ni pa nujno, da se najboljše znajdejo v mreži organizacijskih, kadrovskih in finančnih zapletov. Naš Joco je to znal in jih obvladal.

V zrelih letih se spet neposredno posveča starejšim pacientkam, zajel ga je krog tistih, ki proučujejo in iščejo nova pota v Alzheimerjevi bolezni, brska po računalniku za strokovnimi informacijami in je nesporen svetovalec v psihofarmakologiji in psihofarmakoterapiji.

Tudi pri Viceversi na moremo brez hvaležnega spomina na njegovo vlogo pri nastanku in življenju naše publikacije. Takoj je sprejel zamisel potencialnih urednikov, ji stal ob strani kot predsednik Republiškega strokovnega kolegija za psihiatrijo, ki ga imamo - tudi po njegovi zaslugi - za izdajatelja publikacije, se sam nekajkrat oglasil s prispevkom in neposredno ali posredno vzpodbujal tiste, ki so nam zagotovili denarna sredstva.

Bil bi čas, da končam na običajen način, s čestitkami raznih vrst. Vem, da Jocotu to ne bi bilo povsem všeč. Zato naj njegovi modrosti in življenskim izkušnjam dodam samo željo, da bi se še dolgo srečevali. Takrat naj še naprej tečejo pogovori po tistem Marcialovem (40 - 104 n.š): *vita non est vivere, sed valere!*

Miloš Fančiček Kobal